

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Collegium Universi Juris Canonici

Engel, Ludwig
Salisburgi, 1693

25. De Peculio Clericorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61596](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61596)

atur, antequam donatio ab ipso revocatur, ab heredibus ejus revocari non potest: nam pœne suos tantum auctores tenere debent. Similiter econtra si donator moriatur, nec donationem in vita revocatur, heredibus ejus revocandi nullum jus datur, l. *his solis*. 7. *vers. actionem*. *l. fin. vers. hoc tamen*. *Cod. de Revocanda donationibus*. Sed hunc posterio-rem casum ita limitat Panormitanus *177* *l. fin. hoc tit. n. 7.* & ibidem Barbosa *n. 11.* ut procedat, si donator injuriatus fuit, & tempus revocandi habuit, si verò injuri-um ignoravit, vel morte præoccupatus revo- care donationem nequivit, atque injuria tunc fit ut dissimulaturus minimè fuisset, existimant citati DD. donationem etiam per heredem revocari posse. Item quòd actio ista revocatoria eo quoque sensu sit perso- nalis, ut non detur contra tertium possessio- nem rei donatæ, sed præcisè contra ipsum donatarium ingratus, probat Harprecht. *l. 2. Instit. hoc tit. n. 167.* contra Donel- lum in *Comment. Juris Civilis. lib. 20. c. 9.*

Notandum VII. Quòd donatio Eccle- siæ vel piæ causæ facta propter ingrati- tudinem Prælati revocari non possit, quia re- gulariter delictum personæ non nocet Ec- clesiæ. *l. delictum. 76. de Reg. Jur. in 6.* Illuc etiam ad eum casum extendendum, quo Prælati una cum Capitulo ingratus dicitur, quia in donatione facta piæ causæ ex principali intentione donantis donatarius est ipse Deus, qui nunquam ingratus, sed omnium gratiarum liberalissimus largitor. *Baro. in d. c. fin. n. 15.* Julius Clarus *lib. 5. sententiarum. in §. donatio. q. 21. n. 5.*

Notandum VIII. denique donationem remun-eratoriam non esse revocabilem propter ingrati- tudinem donatarij, nisi in quantum arbitrio prudentis viri merita excedit, ta- lis enim donatio propter merita anteceden-

tia potius exigit gratitudinem ex parte do- natoris, quàm donatarij, nec proinde tam obligat, quàm compenlat, sicut docet cum plurimis citatis Barbof. *dict. loc. num. 17.*

TITULUS XXV. De Peculio Clericorum.

SUMMARIA.

1. Peculium quid.
2. Bona patrimonialia Clericorum, que dicantur.
3. Filiusfamilias post Clericatum non acquirit usumfru-ctum patri.
4. De bonis industrialibus Clericorum.
5. De bonis prospectu Ecclesiæ acquisitis.
6. An eorum dominium habeant Clerici.
7. De bonis parsimonialibus.
8. Sufficienti Clerici potest desumi ex redditibus Ec- clesiasticis, licet adsint bona patrimonialia.
9. Quomodo accipienda sit congrua sustentatio.
10. Clericus in officio diligentior plus potest impendere in sui sustentationem.
11. Quid veniat nomine piarum causarum, quibus su- perflui Ecclesiastici distribuendi.
12. Consanguinei non sunt ditandi ex bonis Ecclesiæ; possunt tamen juvari, ne egeant secundum su- um statum.
13. Quenam dicatur notabilis quantitas reddituum male impensorum.
14. Male impendentes probabiliter excusantur à resti- tutione, quamvis hæc illis pro tutiori consulenda sit.
15. Que sunt comparata ex redditibus Ecclesiasticis as- sumunt naturam bonorum Ecclesiasticorum.

Uemadmodum de jure civili *peculium* dicitur illa pecunia, quam servus vel filiusfamilias à rationibus domini vel patris ejus permittit separatam habet, *l. 5. §. fin. ff. de Peculio*, ita per quandam simi- litudinem bona Clericorum, quæ separatim à bonis immediatè ad Ecclesiam spectanti- bus possident, in hoc titulo *peculium* ap- pellantur; vel generaliter *peculij* nomine cujusque patrimonium & substantia possessa intelligitur. *l. cogi. 16. ff. ad S. C. Velleja- num.*

Porro

mentis num. 29. & alios antiquiores Deo
Ecclesie adscribentes horum bonorum
namque tum quod divisio beneficiorum
Dionysium Papam *in c. un. caus. 13.*
inter Clericos facta sustulerit illam an-
tiquam bonorum communionem, & fru-
ctus cuiuslibet fecerit proprios, *arg. l. 1. Cod.*
communis utriusque iudicii. tum quod
Concilio Tridentino *sess. 23. de Reform.*
argumento à contrario sensu Clerici re-
suetos dicantur fructus beneficiorum suos
habere; atque textus contrarios *in c. quod*
liber. 23. q. 7. c. res Ecclesie. & seq. 12.
Concilio Tridentino *d. c. 1. sess. 23.* soleant ex-
plicare, vel de primitivo statu Ecclesie, ubi
inter beneficiorum divisionem omnia erant
inter Clericos communia, *c. duo sunt. cau-*
sa 2. q. 1. vel obligatione restituendi su-
perflua pauperibus & ad pias causas; hoc ta-
men dominium non est simplex & absolu-
tum, sed cum dicta restituendi obligatione
iunctum & limitatum, eique applicari de-
bet verba, quæ in definitione domini po-
nuntur, quod sit *potestas liberè disponen-*
di de re suâ, nisi quatenus jure prohibe-
atur.

Denique ex his bonis Ecclesiasticis quar-
tum genus bonorum clericalium constitui-
tur, videlicet *parvimonialia*, quæ Clericus
sibi de congrua sustentatione parcius viven-
di reservavit. Non est quidem eadem omni-
um sententia, an de istis bonis Clerici pro
suo arbitratu disponere valeant; negant enim
Panorm. *in dict. c. cum esset. n. 27.* Sarmi-
entis *de Reddibus Ecclesiasticis. parte 2.*
c. 8. n. 16. et quod sacri Canones generali-
ter disposuerint, ut bona Ecclesiastica super-
flua non aliter, quàm ad pias causas distri-
buerentur, non distinguendo, an ex parvimo-
nialibus vel ex non indigentia supersint. Verùm
contrarium probabilius videtur cum Navar-
ro *dict. q. 1. monit. 26.* Lessi, *dict. c. 4. dub. 6.*
EXCEL IN DECRET. LIB. III.

n. 37. quia pars reddituum Ecclesiasticorum
respicens congruam sustentationem Clerici,
libera est ab omni onere restituendi pauperi-
bus, vel Ecclesie, & liberè absumi potest;
consequenter nullum sit præjudicium paupe-
ribus vel Ecclesie, si Clericus in sua ali-
menta & competentem sustentationem con-
sumat, siue parcius vivendo consanguineis
vel amicis donet, aut ad alios usus honestos
licet profanos expendat.

Nec propterea sequitur, quod parcus &
avarus sit melioris conditionis, quàm libe-
ralis integram competentem sustentationem
insumens, qui nihil potest de redditibus
Ecclesiasticis ad profanas causas distribuere,
sicut inferunt prioris sententia Authores:
nam circa hoc punctum uterque censetur
esse paris conditionis, quia illam partem re-
dituum, quæ respicit congruam sustentationem,
uterque liberè expendere potest, per
accidens autem contingit, quod in victu
parcius expendat aliorum, idque etiam li-
berali licebit, si velit parcius vivere. Si ve-
rò ad sorditium usque & dedecus sui status
vellet quis parè, aut magis avarè vivere,
non dubito, quin Episcopus talem ad decen-
tem modum reducere debeat.

Porro ut scias, quid hic veniat nomine
congruæ sustentationis, & distributionis ad
pias causas, sequentes regulas nota.

I. Tamen si Clericus alia bona habeat, ni-
hilominus illis reservatis poterit totam suam
sustentationem ex bonis & redditibus Eccle-
siae desumere, quia dignus est operarius mer-
cedè suâ, & nemo suis stipendiis militare
cogitur, Innoc. & Panorm. *in c. Episcopus de*
Preb. Quod si Clericus ex bonis patrimo-
nialibus vixerit antequam redditus Ecclesia-
sticos percipere potuit, fas erit ei, postea ex
redditibus Ecclesiasticis tantundem inter bona
patrimonialia computare. Lessius *d. dubio. 6.*
n. 38. Lugo. *de J. & J. disp. 4. Sect. 3. n. 44.*

9 II. Congrua sustentatio personæ non est quoad strictam vivendi rationem accipienda, sed etiam consideratio status, & dignitatis haberi debet, ita ut Parochus nobilis vel Graduatus plus in suam sustentationem impendere valeat, quam alius minus literatus, & humilioris conditionis *arg. c. de multi a. de Prab. & Extrav. execrabilis. Joa. XXII. de Prab. Navar. d. q. 1. n. 36.* Præterea nomine congruæ sustentationis etiam intelligitur debita hospitalitas; non solum illa, quæ sit erga pauperes & peregrinos, & maxime commendatur Clericis in Conc. Trid. *sess. 25. de Reform. c. 8.* sed etiam hospitalitas urbana cum moderatione debita juxta statum & qualitatem beneficii. Item in eandem sustentationem rectè imputantur morata donationes remuneratoriæ & aliæ, quibus boni amici fiunt aut conservantur, quia virtus liberalitatis pro qualitate & conditione status plurimum deest virum honestum & ingenuum. *Lugo. disp. 4. sect. 4. n. 66. & n. 73.* Generaliter pro regula tradit *Molina def. & l. disp. 145. n. 13.* congruitatē sustentationis desumendam esse ex usu & consuetudine virorum, qui sunt ejusdem conditionis ac timorate conscientie. In omnibus vero modeste honestatis & decentis frugalitatis ratio habenda est, & observandum, quod *S. Bern. in Epist. ad Eule.* scribit: *Conceditur tibi, inquit, ut si bene deservis, de altari vivas: non nives ut de altari luxuriers, ut de altari superbias, &c.* & idem *Bernard. in Epistola. 42. ad Icar. Sen. Archiepisc. clamant, ut, nudi, clamant famelici, conqueruntur & dicunt nostrum est, quod effunditis, nobis crudeliter subtrahitur, quod maniter expenditur; nostris necessitatibus detrahitur, quicquid accedit vanitatibus vestris &c.*

10 III. Clericus, qui in administratione sui officij diligentior est, quam de Jure tenere-

tur, v. g. crebrius per seipsum audit confessiones, concionando, Missas legens, docendo rudimenta fidei, visitando & consolando infirmos, &c. talis, inquam, Clericus poterit etiam plus boni viri arbitratu suam sustentationem impendere: & commoventer si voluerit aliquantulum parcius plus bonis parimonialibus vel iudicialibus accendere, juxta illud *Apostol. 1. Cor. 13. mot. 3. Presbyteri, qui bene se habent, duplici honore digni habentur, maxime qui laborant in verbo & doctrina.* *Navar. d. q. 1. mon. 29. Molina disp. 145. n. 23.*

IV. Nomine *piarum causarum* superflua distribuenda sunt, non tantum intelliguntur pauperes, non habentes necessaria ad usum, sed etiam ii, qui carent necessitate & conditionem. Deinde rectè dicuntur ad pias causas distribui, quæ dantur in usum Religiosorum, in Capellaniis aut Missas, alimentum quorundam studiosi, quem sui parentes sustinent, vel non possunt in studijs alere, & educationem vel conservationem Seminariorum Scholarium, & universum quod ad cultum Divinum vel ad misericordiam spiritualem vel corporalem alterius spectant. *Lugo disp. 4. sect. 3. n. 37. & n. 68.*

V. In expendendis bonis ad pias causas potest se gerere Clericus, ut bonus Chrysomus, & ita aliqua profutura necessitate reservare: quæ verosimiliter evenitura. Non tamen debet hæc necessitas transire in speciem avaritiæ, ut Clericus sit nimis anxie & Divinæ providentiæ rûm confidens, omnes casus, qui modo evenire possunt, prævidere, & interim nihil vel modicum in pias causas erogare, *Nav. d. q. 1. mon. 25. n. 3. Lugo disp. 4. n. Sect. 3. n. 41. & Sect. 4. n. 10.*

ENCI

VI. Licet in Concil. Trid. *sess. 25. de Reformatione. c. 1.* interdicitur quibuscumque beneficiatis, ne ex redditibus Ecclesie confanguineos familiarésque suos augere studeant, nisi pauperes sint, iis ut pauperibus distribuatur, &c. Nihilominus ex communi sententia non est damnandus Beneficiatus, si aliquanto plus in suos confanguineos eroget, ne secundum suum statum egeant, vel honestiores in domo ipsius conspiciant, quia status confanguineorum humilitatem non nihil elevatur per promotionem Beneficiarii. Sed non esse dandum confanguineis, ex quo superbi, otiosi aut male vivunt, monet Nav. *d. q. mon. 27. n. 4.* Lugo. *d. Sect. 4. n. 20.*

VII. *Notabilis quantitas*, quæ in male perceptis redditibus Ecclesiasticis peccatum mortale constituit, non est eadem, quæ in furto sufficit, sed multo major requiritur; quæ cum in mala applicatione honorum Ecclesiasticorum non immediate ledatur aliquis ceteris & proximis, sicut in furto, si eadem ejusmodi bona non magis debent distribui pauperibus, quàm applicari ad ornamentum Ecclesie, vel alium pium usum, ideo videtur sufficere, quod moraliter & à potiori bene distribuatur. Quare Joann. de Lugo *d. l. c. l. tom. 1. disp. 4. Sect. 4. n. 42.* *et seq. fatetur.* pura imprimis attendendam esse quantitatem reddituum beneficialium, ut qui v. g. in centum superfluis viginti male impenderit, dicatur peccasse; non vero ille, qui in mille superfluis tantum 20. ad profanas causas expoluerit; generaliter autem existimat aliquem moraliter reditus Ecclesiasticos bene impendisse, & à gravi peccato excusatum esse, qui ex 100. s. tantum profanis rebus applicavit.

VIII. Consulendum foret omnibus Patribus & Beneficiatis, ut si aliqua de redditibus Ecclesiasticis male impenderit in profanos usus, de bonis suis patrimonialibus,

vel parcius imposterum vivendo restitutionem eis de necessitate incumbere, ut videre est apud Cov. *in c. 7. de Testam. num. 10.* Laym. *in Theol. mor. lib. 4. tit. 2. c. 3. sub. n. 3.* Interim omittentem hanc restitutionem non audeam facile damnare, propter auctoritatem aliorum DD. qui contrarium docent cum eodem Cov. & Lessio *de l. c. l. lib. 2. c. 4. dub. 6. n. 34.* Docet quoque Lugo *d. disp. 4. Sect. 3. n. 48.* accipientes à Clericis superflua non expensa in pios usus non peccare, si modò Clericos ad donandum vel alienandum non incitent & inducant, quæ sententia in rebus majoris momenti, & ubi accipiens non potest præsumere bono jure alienari, non caret scrupulo, & contrarium asserit Sanch. *lib. 2. Constit. c. 2. dub. 38.* Illud tamen *adnotandum* est, quod ea, quæ ex redditibus Ecclesiasticis comparata sunt, adhuc maneant sub ratione honorum Ecclesiasticorum, & consequenter in vivis sint distributioni ad pias causas obnoxia, & post mortem ad Ecclesiam devolvantur, *c. 1. de Peculio Cleric.* alias facile eluderetur obligatio distribuendi superflua ad pias causas, quia si beneficiatus ex superfluis emeret fundos aut prædia, vel econtra, frumentum & Decimas venderet, jam illa prædia comparata, vel istud pretium ex Decimis acceptum liberè expendere posset.

Ad materiam hujus Tituli etiam pertinent ea, quæ in Tit. *seqq. de Testamentis. & de Successionibus ab intestato.* traduntur.

TITULUS XXVI. De Testamentis & ultimis Voluntatibus.

SUMMARIA.

1. Testamentum quid?
2. Testamentum aliud in testibus & aliud nunc cuprum & quomodo differat à Codicillo.

¶ c. i. ¶ 1. To